

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in drugo tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 37.

V Ljubljani, dne 14. septembra 1916.

Leto XXIX.

Bolgari z Avstrijo.

Bolgarija je napovedala Romuniji vojsko. V svojem oklicu na narod pravi kralj Ferdinand med drugim, da Bolgarija ne more pozabiti krivic, ki jih ji je naredila Romunija ob balkanski vojski, ko ji je — oslabei, izkravali — uropala plodovito in za trgovino prevažno Dobrudžo, pa tudi ne bucareškega miru; dalje pa pravi kralj tudi, da je Romunija zavratno napadla naše avstrijsko cesarstvo. Bolgarija je zdaj zvezana z nami, vendar je pa prvič, da se v slovesnem javnem oklicu potegne za nas. Drugekrat smo vedno slišali od nje v sedanji vojski, da zastopa samo svoje koristi, in da hoče predvsem Macedonijo, že enkrat priborjeno, pa zopet vsled srbske nezvestobe izgubljeno, dobiti nazaj. Iz Ferdinandovih besedi o naši državi smemo sklepati, da je zveza med našo državo in med Bolgarijo zdaj mnogo globlja in tesnejša, in da se koristi ene popolnoma skladajo z drugo. To pomeni mnogo. Sovražniki hočejo uničiti — tako trdijo neprestano — Avstrijo in Bolgarijo. Svoji usodi sta združili zategadelj obe v eno; skupaj hočeta marširati, skupaj podreti sovražne nakane in skupaj deliti sadove srečnega miru, ne meneč se za jalova prerokovanja številnih sovražnikov.

Med Bolgarijo in Avstrijo ni bilo vedno tako. Recimo rajše: Ni še deset let, kar sta se gledali popolnoma drugače. Rusko-srbska in romunska politika je pa srečno poravnala vsa nasprotja med njima in ju zvarila v močno, enotno trdnjavo. Danes ne bomo preiskavali, kdo je bil vzrok, da se še pred nedavnim nista razumeli in ko zapisujemo očitke, ki jih je Bolgarija lučala naši državi v obraz, ne trdimo s tem, da so bili utemeljeni in resnični. Dobro vemo, da sta bila pred sedanjim ministrom, predsednikom Radoslavovom dva ministrska predsednika — Danev in Ge-

šov, ki sta oba brezpogojno držala z Rusijo, in da se je po njunem vplivu nasprotstvo med Bolgarijo in Avstrijo umetno gojilo in vzdrževalo. To pa moramo tudi pripomniti, da je bilo nasprotstvo proti naši državi močno in splošno med ljudstvom in med izobraženci, in da je vsled tega sedanja temeljita izpremembra tembolj vesela.

Bolgari so najprej oponašali naši državi, da jih gospodarsko tlačijo, češ, da noče z njimi skleniti količkaj Bolgariji ugodne pogodbe. Zato so se dogovarjali s Srbi, naj bi obe državi sklenili v obrambo proti Avstriji carinsko zvezo. Bolgarsko sobranje je to zvezo načelno l. 1906. že potrdilo; da se ni sklenila, je bila kriva edino Srbija, kjer se je skupština z vlado vred tudi v tem oziru izkazala, da je popolnoma nezanesljiva, in da je pri nji nevarno iskati zveze.

Vsevprek se je dalje trdilo o Avstriji, da hoče dobiti Solun v svojo oblast, kakor Rusija Carigrad; na Solun so pa ciljali že od nekdaj tudi Bolgari. Vojsko, ki jo je začel l. 1885. srbski kralj Milan z Bolgarijo in jo po porazu pri Slivnici izgubil, so podtikali Bolgari avstrijskemu vplivu in so zavoljo tega seveda zelo strastno napadali našo državo. Zabavljali so tudi proti temu, da je Avstrija v Macedoniji in Albaniji hotela dobiti varstvo nad tamošnjim krščanskim prebivalstvom, češ, da se za tem skrivajo sebični nameni. Ob tem času je z veliko vnmemo vabila Bolgarija Romunijo, naj se zveže z njo, in poudarjala, da ima Romunija v Avstriji nad tri milijone sorodnikov, ki si jih mora priklopiti. V ti reči se pa tako jasno vidi ruski vpliv, da je že več ne smemo šteti med bolgarske očitke, nego samo med tista sredstva, s katerimi je hotela Rusija na Balkanu izpodrinuti vsak avstrijski vpliv.

Moč tega vpliva je bila pa tolika, da se je ustanovila balkanska zveza v prvi vrsti proti Avstriji, in da je bilo samo slučajno, začetkom, ob ustanovitvi nena-

ravno, da je nastopila proti Turkom. Zdaj, ko je Bolgarija tako jasno pokazala, da hoče v zvezi z nami prebiti ta težki čas, moremo brez žala in brez trpkosti zapisati, da še ni minulo pet let, kar je bila Bolgarija dala svoj podpis pod balkansko zvezno pogodbo, v kateri je bila ost obrnjena proti naši državi.

Politika je čudna reč; prijatelji in sovražniki se v nji hitro menjajo. Da pa je Bolgarija v tako kratkem času izpremenila svoja pota, pa ni nič čudnega. Vsi, za katere se je žrtvovala, in katerim je zapupala, so jo zapustili, izdali in obrekovali. Odvrgli so jo z zasmehom. Da ni izgubila hladnega razuma, nego da je pogumno in odločno stopila na pot, ki jo je pripeljala k nam, ji je v čast. Svojo samostojnost, ki je zanjo prelila že potoke krvi, hoče ohraniti in za to gre brez strahu v boj proti sosedu, s katerim v zvezi je še pred nekaj leti hotela braniti njega in sebe.

Še nekaj o Romuniji.

Romunija (Romanija) je dežela, ki leži južnovzhodno in vzhodno od Ogrske ter sega do Črnega morja. Južno gre meja ob široki Donavi, zahodno po robu sedmograških Karpatov, vzhodno ob morju in Prutu. Ljudi ima nekaj čez 7 milijonov. Romunska dežela je ravna in sila rodovitna; v Evropi se komaj še dobi kaka dežela, ki bi se v rodovitnosti kosala z Romunijo. Dve tretjini pridelkov (žita, sladkorne pese, sočivja, sadja, vina) lahko izvozi in proda. Ali to bogastvo ni enakomerno razdeljeno. Tretjina zemljišč pripada veleposestvom, dočim so mali posestniki bolj revni in še večinoma pri veleposestnikih zadolženi.

Na Ogrsko vodijo iz Romunije visoki prelazi, na jugu je pa meja široka

Donava, ki je za Bolgare najboljša bramba. Donava je tu do 1600 metrov široka in se vali med obema državama kakor mogočno morje. Glavno mesto Bukarešt ima do pol milijona prebivalcev. Je precej utrjeno, hiše so pa nizke in večinoma le enonadstropne. Sama na sebi Romunija nima pomena; kar je za nas obtežljivo, je to, da se je naša fronta za 600 km podaljšala, in da so Rusi prodrli skoz Romunijo na bolgarsko mejo. Toda tu jim je spodletelo, ker so jih bolgarske čete prehitale ter pravočasno udarile v Dobrudžo.

Romuni so potomci Rimljanov. V letih 101 do 106 si je rimski cesar podjarmil in prilastil to deželo ter naselil vanjo veliko rimskih vojakov (veterancev). Ti so se pozneje udomačili na tem ozemlju, a svoj jezik so ohranili; in še danes je romunski jezik močno podoben latinskemu.

Čez tri milijone Romuncev živi na Sedmograškem in v Banatu, okrog enega milijona pa v Besarabiji. Po Sedmograški so že davno prežali romunski politiki. Toda plahi, kakor njih sorodniki Italijani, so potuhnjeni čakali za plotom trenutka, da kopnejo po plenu. Prepričani pa smo, da se bodo opekli.

Nižje ljudstvo na Romunskem je krepko in zdravo, toda revno in neollikano. O vojski ni maralo nič slišati, toda brezvestni državniki so ga pahnili v ogenj. Med višjimi sloji je pa gosto nanizano prostozidarstvo. Zaneslo se je tja iz Francije. Premožni Romunci pošiljajo svoje sinove na višje šole v Pariz, zapravljajo sami svoj denar v razuzdanih pariških krogih ter donajajo ondotno zapravljalivost, lahkoživost in nemoralnost tudi domov. Iz vsega se pa jasno vidi, da je gonilna moč pri vseh sovražnikih Avstrije in Nemčije — framazonstvo.

Pregled po svetu.

Ogrski državni zbor. Občutljivost nekaterih ogrskih poslancev se je pojavila zlasti v seji državnega zbora dne 4. sept. Posl. Zboray je vprašal ministr. predsednika, zakaj niso utrdili sedmograških prelazov in zakaj ni bilo tam dovolj čet. Poslanec Huszar je vložil interpelacijo zaradi onih uradnikov, ki so zakrivali, da je prebivalstvo štirinajstih komitatov moralo v naglici zapustiti ne le domačijo, marveč tudi živino, žito in premoženje. — V zboru je bilo sploh viharo, četudi je ministrski predsednik grof Tisza pomirjevalno govoril ter skušal potlačiti razburjenost. Poudarjal je: Romunija ni bila toliko obzirna, da bi pred zavratnim napadom vsaj stavila svoje zahteve; vojna napoved je bila izročena, ko so na meji že pokale puške. Romunija je preslepila vse diplomatske, vojaške in politične faktorje. — Grof Tisza zaupa v Boga, da Romunija ne uide zasluženi kazni. — Posl. Karoly zaupa

četam, očita pa vladnim činiteljem, češ, da bi se ne bili smeli dati preslepiti.

Grčija. Zmede na Grškem so čedalje večje. V grška pristanišča so priplule ententine ladje z vojaštvom, da tako odrežejo Grčijo od ostalega sveta. Anglija in Francija zahtevata nadzorstvo nad pošto in brzojavom ter izgon sovražnih »agentov« iz dežele. Podaniki osrednjih velesil morajo zapustiti Grčijo v 24. urah. — Kralj je obljubil, da bo vsem zahtevam ugodil. — Če bo ententa zahtevala še železnice, potem bo imela vse.

Prekucija na Grškem — ponesrečena. S Sarraillovo pomočjo so zasedli republičani v Solunu vojašnice, banke in prodajalne živil; poveljnika kraljevih čet so pa zaprli. Vladno časopisje so ustavili, drugo je pod strogo cenzuro. V nekaterih drugih grških mestih so prisili vojaštvo, da se je pridružio vstašem. Večina armade je pa ostala zvesta kralju. V Larisi, Korintu in Patrasu so bile naravnost manifestacije za kralja. — Prekucija, ki se je pričela v Solunu, se je torej Venizelosu ponesrečila. Pač pa je uklonila Grčija, ki je takorekoč politično in gospodarsko propadla, tilnik pod krivično roko entente. Zaimis sicer obdrži vladno, Venizelos mu bo pomagal, če bo plesal po godbi Angležev in Francozov.

Dobrohotna nevtralnost Grčije. Grčija se ne udeležuje vojske, to odmeva sedaj po časopisju, pač pa ohrani naklonjeno nevtralnost z ozirom na entento. Sicer je pa tudi grška armada v takem stanju, da bi prej vznemirjala (?) nego pa podpirala ententino armado. — Pred Pirejem kroži sedaj 62 ententinih ladij.

Ruski vojni minister o Romuniji. Ruski vojni minister Šuvajev je te-le misli: »Nastop Romunije bo vsekako skrajšal vojsko, a računati je treba še s tretjo zimsko borbo. Ni izključeno, da se bo odločila usoda na Balkanu.« — Rusi grajajo romunsko vojno vodstvo, ker je svojo ost obrnilo le na Sedmograško, ne ozira se pa na splošno korist, da bi pomagalo prodrati Rusom na Bolgarsko čez Dobrudžo, kjer so sedaj začeli Bolgari z uspešno ofenzivo.

Glas iz Španije. List »Militar« sodi, da je osvojitve sovražnega ozemlja, ki sta ga zasedli Nemčija in Avstrija, zelo ugodna v vojaškem in gospodarskem oziru in da vojska izčrpuje predvsem zaveznike. Anglija pošilja le srednjedobre napadalne čete in zato ne more nikdar izsiliti odločitve. Francija je s svojimi silami pri koncu; o Italiji je boljše, če se molči. V Rusiji se zelo čuti pomanjkanje častnikov; finančno so te velesile že uničene. Odloči se lahko vojska v nekaterih mesecih. Če bosta osrednji velesili vzdržali pričetni splošni naval, jima je končna zmaga zagotovljena.

ISKRE.

Modrost je božja poslanka, a tudi človeško delo.

Strog do sebe, mil do drugih, je lepo geslo za življenje.

Svetovna vojska.

Rusi silno napadajo v Karpatih in pri Halléu. — Na Sedmograškem Romuni ne morejo doseči kaj prida uspehov. — Tutrakan — Silistrija padli; velikanske izgube Romunov in Rusov. — Vstaja v Dobrudži. — Pri Solunu mir. — Pri Valoni Italijani odbiti. — Siloviti boji na Francoskem. — Zračni napad na Angleško.

VOJSKA Z ROMUNI.

Na sedmograškem bojišču je ustavljeno romunsko prodiranje. Romunom se pozna, da še niso navajeni vojske. Razdrobili so na vsej bojni črti svojo armado, zato po prvih uspehih njihovi napadi ne morejo nikjer kaj prida uspeti. Vse bojišče na Sedmograškem je pravzaprav razdeljeno na posamezna, medseboj skoro neodvisna bojišča. Najhujši boji so se bili za Oršovo, pri Železnih vratih ob Donavi, kjer so Romuni našli železen odpor naših čet. Tu jim posebno nagajajo naši in bolgarski topovi, ki jim pošiljajo neljube pozdrave v levi bok čez Donavo, obenem pa ovirajo železniški promet na romunski strani pri Turnu Severinu.

Naše vojno poročilo dne 8. septembra omenja, da so se morale naše čete umakniti zahodno od Csik-Czere da pred premočnimi sovražnimi napadi na gorovje Hargita, ki dosega skoro 2000 m višine.

Velik poraz so doživeli Romuni pretečeni teden v Dobrudži. Tu se bore proti Romunom Bolgari, Nemci in Turki, zlasti Bolgari gredo z vso srditostjo nad izdajalskega Romuna, ki jim je 1. 1913. ukradel Dobrudžo. Pravijo, da en Bolgar velja za deset Romunov. Kakor kaže potek bojev, morajo imeti tam naši zavezniki izvrstnega poveljnika, ki vodi vse boje po krasnem načrtu, s katerim je presenetil Romune in Russe. Zavezniške čete tam spretno manevrirajo v več skupinah. 3. in 4. septembra je ena skupina napadla Romune, prodrila njih bojno črto in osvojila mesto Dobrič. Združeni Romuni in Rusi so tu pričakovali glavni napad, zato so na tem prostoru zbrali glavne sile in začeli napadati Bolgare, ki so jih pa sijajno vrgli nazaj.

Med temi boji so pa Nemci in Bolgari pripravili napad na utrjeno mesto Tutrakan ob važnem prehodu čez Donavo. Zavezniki so prodirali proti Tutrakanu od jugozapada ob Donavi, od juga in jugovzhoda; druga skupina pa je z veliko naglico preganjala sovražnika v smeri proti trdnjavi Silistrija. Nekateri zavezniški oddelki so prodirali ob Črnem morju, zasedli mesto Balčik in dosegli mesto Kaliakra, kakih 35 km od bolgarske meje, kjer jih je bolgarsko ljudstvo sprejelo z nepopisnim navdušenjem. S temi operacijami so zavezniki prisilili Romune in

Ruse, da so izpraznili večji del Dobrudže. Bolgari so tudi pretrgali zvezo med mesti Tutrakan, Silistrijo in Dobrič, obenem pa tudi obkolili trdnjavo Tutrakan, tako, da je Romuni niso mogli izprazniti. Sledilo je kratko, komaj dvadnevno srdito borenje in

trdnjava Tutrakan je padla 6. septembra. Branili sta jo dve romunski diviziji, okrog 28.000 moških; toda Romuni so se slabo izkazali. Ker niso mogli več uiti proti Silistriji, so skušali pobegniti čez 2 km široko Donavo; toda bolgarsko in nemško topništvo jim je razbilo ladije in brodove, zato jih je mnogo našlo grob v globoki Donavi. Romuni so bili sedaj prisiljeni, da se udajo. Zavezniki so tako zajeli osem pešpolkov, dva orožniška bata-

Romunom in zgrabilo za orožje, ki so ga bili prej utihotapili čez mejo. Ustali so napadli romunske orožnike in jih pobili. Romuni zato silno divjajo proti ljudstvu v Dobrudži. V neki vasi — Baladža so našli bolgarski vojaki 50 žen in otrok, ki so jih razmesarili romunski vojaki.

Zračni napad na Bukarešt in druga romunska mesta. Zeppelinji so dve noči po vrsti napadli Bukarešt kmalu po izbruhu vojske z Romuni. Romunsko prebivalstvo je bilo vse zmešano, ko je zaslišalo nad seboj brneti zrakovplove in ko so z groznim pokom padale granate po bukareških ulicah. Škoda je zelo velika, tudi ljudi je nekaj ubitih. Tudi romunsko пристanišče Konstanca so napadle nemške zračne sile. Tam so vrgli veliko število bomb

peli sovražni napadi, naši so se morali umakniti v zadaj ležeče postojanke, kjer sedaj odbijajo ruske napade.

Hudi napadi Rusov v smeri proti Lvovu so uspeli le pri Haliču in v kotu med Dnjestrom in Zloto Lipo; naši so se tu umaknili po trdovratni brambi, ko so večkrat vrgli sovražnika nazaj, v zadaj pripravljene postojanke. Tu so ustavili rusko prodiranje. V teh bojih so se odlikovale zlasti

turške čete, ki so vrgle Ruse nazaj in jih podile čez ruske jarke ter ujele nad 1000 Rusov.

Pri Brzezanih in Zločovu niso mogli priti Rusi naprej kljub ljutim napadom, odbiti so bili z ogromnimi izgubami.

BALKANSKA BOJIŠČE.

Okrog Soluna precej mirno, le tu pa tam topniški boji. Srbi so skušali pri Otrovskem jezeru zopet napadati, pa so jim Bolgari zbili to veselje.

Pri Valoni se ponavlja vedno isti prizor: Italijani udero čez reko Vojušo, ko jih pa naši malo naklestijo, jo pa popihajo zopet nazaj.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Na italijanskem bojišču ni bilo zadnji čas posebnih dogodkov.

Na Goriškem vlada še precej mir, ki ga moti le semintja močan artiljerijski ogenj, zlasti na gori Sv. Gabrijele in na robu komenske planote. Opaža se, da se Italijani pripravljajo na nov, splošen napad. Zelo živahno delujejo letalci. Naši so 4. septembra napadli Benetke in Gradež, pri tem smo izgubili eno letalo, naši so pa pri Gorici sestrelili eno laško. Vsled vednih napadov na Benetke je mesto že skoro prazno.

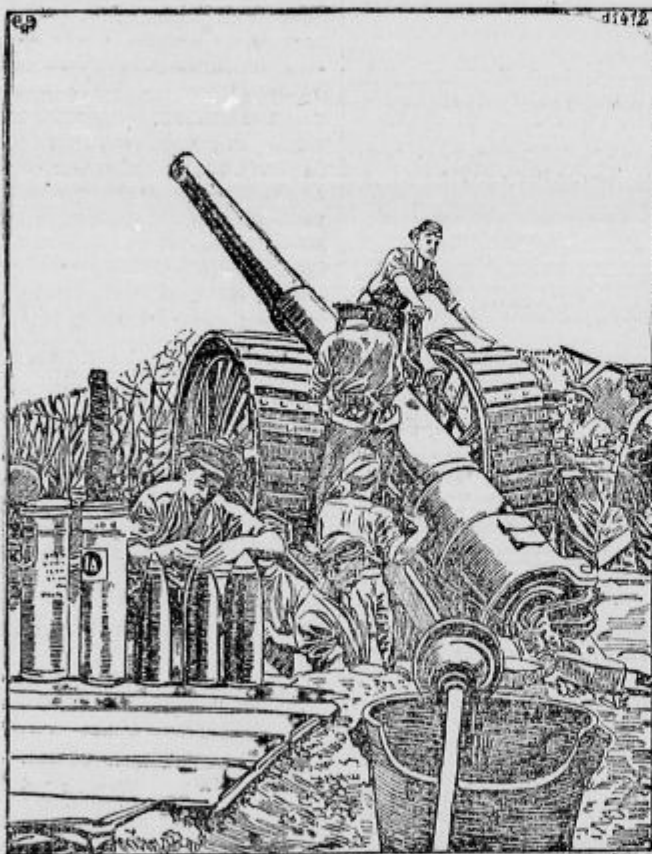
Na Tirolskem so se vršile večje in manjše praske brez posebnih posledic.

FRANCOSKO BOJIŠČE.

Na francoskem bojišču so dosegli boji tako besnost, kakor malokdaj v svetovni vojski. Francozi in Angleži napenjajo vse sile, da bi strli nemško brambo in pred zimo odločili vojsko sebi v korist; toda uspeh daleč ne odgovarja žrtvam. Prišli so naprej le par sto metrov in zasedli par vasi. — Vso težo bojev prenašajo Francozi, Angleži znajo pa bolj varovati svojo kri.

Ob Sommi napada 28 angleško-francoskih divizij. Strašne množice čet gonijo sovražniki proti nemškim utrdbam; toda Nemci se bijejo kakor levi, umaknejo se le iz popolnoma razstreljenih jarkov in s protinapadom pogosto vržejo sovražnika nazaj. Kakor javlja francosko uradno poročilo so v teh bojih ujeli baje 6650 Nemcev in zaplenili okrog 100 — seveda razbitih — strojnih pušk; pa tudi Nemci so zajeli precej sovražnikov.

Pri Verdunu se bijejo besni boji. Francozi so zopet brezuspešno napadali utrdbo Thiaumont in postojanko južnozahodno od Fleury. V soteski Souville so 4. septembra napadli Nemci in ujeli 11 častnikov in 490 moških; 8. septembra so se morali pa severovzhodno od tam umakniti nekoliko nazaj.

Angleški top v bojnem ognju.

ljona, en havbični in en težki topniški polk, skupaj nad 21.000 moških, 3 generali, 400 častnikov in nad 100 topov.

Romunska trdnjava Silistrija padla. Podobno kakor proti Tutrakanu so Bolgari in Nemci prodirali proti Silistriji. Ena skupina je prodirala naravnost proti tej trdnjavi ob cesti čez mesto Alfatar in obenem podpirala ono skupino, ki je napadala v smeri proti Tutrakanu; druga skupina je pa vzela smer proti severovzhodu čez mesto Kurtbunar in odbila sovražnika od trdnjave, ki je po srditem boju hitro padla. Izgube Rusov in Romunov so tu zopet zelo velike. Romuni izpraznjujejo tudi druga mesta ob Donavi.

Vstaja v Dobrudži. Bolgarsko ljudstvo v Dobrudži se je dvignilo proti

na pristaniške naprave, na skladišča žita in olja, na rusko križarko »Kagule« in na štiri torpedne rušilce. Uspeh je bil dober.

VOJSKA Z RUSI.

Tudi Rusi nadaljujejo z vso silo svojo ofenzivo. Najhujši pritisk meri čez Karpate proti Ogrski in Sedmograški in proti Lvovu; toda razun v Karpatih in pri Haliču niso dosegli sovražniki nobenih uspehov.

V Karpatih divja silna bitka. Najhujše napadajo Rusi južno od reke Zielone, ob Babi Ludovi, zahodno od doline pri Kirlibabi in na obeh straneh Dornavatre v Bukovini, kjer so posegle v boj tudi romunske čete. Južno od Zielone in zahodno od Šipota so us-

ZRAČNI NAPAD NA ANGLIJO.

3. sept. je napadlo 13 nemški zrakoplovov Angleško, zlasti London, Norwich, Oxford, Harwich, Boston, Yarmouth. V Londonu so vrgli mnogo bomb v središče mesta, kjer prebivajo največji bogataši in kjer so največje banke. 4 ure so napadali mesto; več požarov in podrtih poslopij so opazovali iz zrakoplovov. Angleški topovi in letala so takoj napadla zrakoplove. Zadet je bil en zrakoplov, ki je padel na zemljo in zgorel. Posadko so Angleži pokopali z vojaškimi častmi. V Yarmouthu so bombe zažgale plinarno in postajo letal; požar je bil tolik, da se je videl še 40 milj daleč.

Tedenske novice.

P. n. naročnikom »Domoljuba«. Prihodnjo številko ustavimo vsem onim naročnikom, ki nimajo naročnine plačane do konca tega leta.

Odlično priznanje. Zlat zaslužni križec s krono na hrabrosrčnem vojnem traku je podelil cesar č. g. Jožefu Potokarju, župniku v Tržiču na Gorenjskem, kot znak priznanja za njegovo domoljubno ter vsestransko koristno delovanje tekom sedanjega vojnega časa.

Časno spričevalo našim bojevnikom. Poveljnik kranjskega pešpolka št. 17 je pisal zahvalno pismo Kranjski hranilnici za dar 2500 K, zraven pa pristavil: »Odločil sem se, da se izroči ves znesek 2500 K našemu zakladu za invalide, ki bo služil izključno invalidom moštva našega polka. Ganjen po tem znatnem darilu bi zahvali samo dostavil, da se vrli sinovi Kranjske povsod bijejo z brezprimerno hrabrostjo in da zlasti zdaj — napram dednemu sovražniku — kažejo svoje podedovano junaštvo na občudovanja vreden način. Zaslužijo neomejeno pohvalo in najpopolnejše priznanje.« Polkovnik Hugon pl. Ventour.

Grof Attens v Kranju. Dne 7. septembra je prišel novi deželni predsednik grof Attens v Kranj. Mesto je bilo okrašeno. V poslopiju c. kr. okr. glavarstva je bil sprejem. V imenu duhovščine ga je nagovoril g. dekan Koblar, v imenu županov pa škofjelški župan g. I. Hafner. Nadzornik g. Simon je predstavil učiteljstvo.

Odlikovanje. Občina Gorje je izvolila deželnega odbornika msgr. kanonika Lampeta za častnega občana. Krasno diplomu mu je izročila deputacija gg. župana Jana, poslanca Pibra, župnika Fertina. — Župnik Piber je v nagovoru omenjal velike zasluge dr. Lampeta za gorjansko občino zlasti pri napravi vodovoda in elektrarne. Dr. Lampe je izjavil, da mu je to priznanje najlepše zadostilo za ves trud. Kar se tiče elektrarne, ki je bila, hvala Bogu, še pravočasno pred vojsko zgrajena, je omenil, da bo naše pričakovanje zadovoljila, kar se vidi že sedaj, a pokazalo se bo jasno po končani vojski.

Duhovniči-begunci z Goriške. Č. g. Rejec Jakob, župnik v Solkanu, biva sedaj v Črnem Vrhu; č. g. Kosovel Jožef, kurat v št. Andrežu pri Gorici, je sedaj v Ajdovščini; č. g. Grča Blazij, župnik iz Šempasa, biva v št. Juriju pri Kranju; č. g. Anton Grbec, župnik iz Mirne pri Gorici, se nahaja v Dobrepoljah. Kronberški vikar č. g. Vinko Vodopivec je dobil zavetišče v Cerknici na Notranjskem.

Druga državna gimnazija bo imela svoj pouk zopet v poslopiju prve državne gimnazije (Tomanova ulica). Za prvi razred se bodo učenci vpisovali v imenovanem poslopiju (pritličje, na levo) v petek 15. septembra od 8. do 12. ure dopoldne. Vsprejemni izpiti bodo isti dan popoldne od dveh dalje. Tudi tuji učenci za II. do VIII. razred se bodo vpisovali isti dan istotam. Bivši učenci zavoda naj se pridejo vpisat v ponedeljek 18. septembra od 8. do 12. ure dopoldne. Ponavljavni izpiti se opravijo 16. in 17. septembra. Šolsko leto se otvori v torek 19. septembra s slovesno sveto mašo, ki bo ob devetih v nunski cerkvi.

Začetek šol. Kranjski deželni šolski svet je odredil, da se na ljudskih in meščanskih šolah prične šolsko leto kot navadno in sicer za vsakdanjo šolo 16. septembra, za ponavljavno šolo pa 16. oktobra. To velja brez izjeme za vse šole, katerih ne obiskujejo izključno otroci poljedelcev.

Deška ljudska šola v ljubljanskem Marijanišču se prične 2. oktobra. Srednjeolci pridejo v zavod 17. septembra. Ker je v zavodu vojaška bolnišnica, vodstvo letos ne more sprejemati novih gojencev.

Odredba glede mesnih jedi. Deželna vlada je vsled ministrskega ukaza odredila sledeče: Prodaja surovega ali pripravljene mesa, oddaja mesa in mesnih jedi je vobče prepovedana vsak ponedeljek, vsako sredo in petek; vendar je ob sredah dovoljena prodaja in oddaja ovčjega mesa. Ta ukaz velja tudi za zasebne kuhinje in gospodinjstva.

Naredba v varstvo mladine. Na Koroškem so nas prehiteli. Ondi je že izšla naredba, ki vsebuje 11 paragrafov z določbami v varstvo doraščajoče mladine (do 18. leta). Odredbe se tičejo obiska gostiln in javnih lokalov, kinogledališč, kajenja, igranja za denar, postopanja itd. Če bo dovoljno nadzorstvo, če bodo prestopkom sledile kazni, je upati, da bodo naredbe ugodno vplivale.

Eksplodizija v trboveljskem premogovniku. 6. septembra se je pripetila v zahodnem revirju premogovnika v Trbovljah strašna nesreča. Ob eni ponoči so rudarji nevede predrli steno, ki je mejila na že opuščen jamo, kjer je bilo veliko ogljenih plinov. Kakor bi trenil, nastane ogenj, ki je ožgal ondi se nahajajoče rudarje. Sedem je mrtvih, namreč: Vrabič Martin in njegov sin, Ban Fr., Zavrl Fr., Dernovšek Fr., Grabner A., Hribar Fr.; težko ranjeni in ožgani so 4, veliko pa je lahko ranjenih. Pristojne oblasti so uvedle preiskavo.

Ogenj je vpepelil dne 5. septembra v Jelšah pri št. Petru na Dolenjskem

hišo, skedenj, hlev in kozolec posestnice Kraševc. Prejšnji večer so meli pros. Ogenj je nastal jutraj ob dveh.

Smrtna kosa. V Novem mestu so 7. septembra pokopali znanega odvetnika dr. Karla Slanca.

Vojaške novice.

Vojaški pozdravi. Vrli naš obiskovalec »Domoljub«! Sprejmi srčno našo zahvalo, ker nas tako redno obiskuješ v tem daljnem kraju. Kdo drugi bi nas v tem nemirnem času mogel tako tolažiti, kakor Ti. Ti nam daješ pogum, zato te sprejememo medse kakor bojnega tovariša. — Tudi mi smo prav slovesno praznovali 87-letnico našega cesarja Franca Jožefa I. Bog nam daj kmalu končno zmago, da bomo prihodnje leto tem veselejšje praznovali ta dan med ljubimi domačimi. — Srčne pozdrave pošiljamo vsem domačim, znancem, fantom in dekletom: Alojz Sever, poddesetnik, Ferdo Šmon, Ludvik Puklavec, Jožef Šek, Franc Zrafeznik — vsi pri orožniški postaji v F. pri Polji. — Slovenski fantje pri gorskem topništvu na italijanskem bojišču pošiljamo srčne pozdrave vsem in na vse strani slovenske domovine: Jožef Jordan, Kostanjevica; F. Vide, št. Jernej; J. Turnšek, Šmartin pri Celju; Alojzij Batista, Škrbina na Goriškem; Fr. Rožnik, Ljubljana; Anton Prašelj, Dolina; Fr. Salehar, Novo mesto; Jan. Šenica, Straža; Janez Jereb, Vrhnika; Ant. Hribar, Domžale; Val. Omovšek, Kamnik; Fr. Vidovic, Ptuj. — Presrčne pozdrave vsem bralcem in bralkam »Domoljuba«: Desetnik Jordan Martin; topničarji: Jakob Štih, Vrhek; Josip Semolič, Metlika; Josip Omahna, Japelj Martin, Brezovica; predmojster Prenek Anton, Krtina; Nussdorfer Julijan, Slap; Govekar Matej, Logatec; Šime Kalčič, Primskovo. — Iz bolnišnice v Kremsu pozdravljajo vse tovariše na bojiščih ter vse slovenske žene in dekleta, pa tudi bralce »Domoljuba«: Prvinšek Anton, Trojana; Šuštersič Franc, Rakitna; Schweiger Franc, Črnomelj; Babič Ivan, Požano — Istra.

Srčne pozdrave vsem Slovencem, slovenskim dekletom, bralcem in bralkam »Domoljuba« pošiljamo slovenski fantje 17. pešpolka iz Judenburga pred odhodom na bojišče. — Trebanjci: Anton Gore, Andrej Ferjančič, Josip Udovič, Alojzij Šprajcar, Alojzij Uhan, H. Sila, Matija Sila, Ant. Grmovšek, Franc Zupančič in Franc Kastelic. — Srčne pozdrave domačim iz Sodražice: Ant. Bartol, Anton Arko in Iv. Mihelič. — Srčne pozdrave šentlovrenčanom pošiljata Ant. Grden in Alojzij Maver.

Vsem Slovencem, posebno pa slovenskim fantom in dekletom pošiljajo slovenski fantje z južnega bojišča mnogo srčnih pozdravov: Četovodja Sinigoj Edvard iz Dornberga; korp. Cotič Anton iz Rubija pri Gorici; poddes. Jazhec Andrej iz Sevnice, Dolenjsko; Černetič Jožef in Molek Anton, Bojanja vas pri Metliki; Mavretič Jožef, Boldraž; Bajuk Janez, Radovica pri Metliki; Košir Juraj iz Mavčič pri Kranju;

Jeriha Franc iz Škofljice; Pribelič Sebastijan, Vinica; Pavlin Ivan, Ratež; Juhant Janez, Komenda; Jakše Janez, Tomišelj; Glavan Franc, Potok, Novomesto; Jakob Franc, Predgrad; Verbič Alojzij. — Mnogo srčnih pozdravov od fantov-sanitejcev: Enoletni prostovoljec desetnik Lukan Karel, Ljubljana; Jenko Franc, Šiška; Čok Danilo, Trst; Kump Ferdinand in Jaklič Ludovik z Dolenjskega. — Vse domače kakor tudi fante in dekleta pozdravljata z italijanskega bojišča Alojzij Zupančič in Luka Dorovič. — Iz bolnišnice v Balassagyarmatu pozdravljajo slovenski fantje vse čitatelje »Domoljuba«: Janko Kosivnik, Anton Renko, Jožef Verdir, vsi sanitelji.

Na straži (s strojno puško) zoper laške zrakoplovce pošiljajo vsem znancem pristrčne slovenske pozdrave: Narednik Franc Ambrož, Celje; korp. Albin Planinac, Tržič; poddesetnik Jan. Kodrin, Buče pri Kozjem; Nikola Franjol, Ika.

Z visokih skalnatih pečin se oglašajo slovenski fantje in možje pri polkovnem pionirskem oddelku št. ... ter pozdravljajo vse bralce »Domoljubove«: Narednik A. Pleško, Ljubljana, četovodja F. Rozman, Jesenice; desetnik J. Hribar; sv. Križ pri Kostanjevici; pionirji: J. Jereb, Stara Vrhnika; J. Dežman, Ribno pri Bledu; J. Čamernik, Dobrova; K. Kumel, Radeče pri Z. m.; Al. Zerovnik, Vič pri Ljubljani; Anton Pleško, Ivan Kern, Klanc pri Komendi; Janez Rangus. — Vsem Domžalcem pošilja pozdrave saper Jakob Pavlič.

Seznam vojnopoštnih uradov, dopuščenih k vojnopoštnemu prometu z zasebnimi zavetki. 8, 9, 11, 19, 19/II, 20, 20/V, 34, 37, 39, 48, 51, 52, 55, 64, 65, 69, 76, 79, 88, 95, 98, 106, 111, 113, 125, 128, 133, 137, 138, 140, 146, 148, 176, 177, 178, 181, 185, 186, 188, 203, 207, 215, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 226, 237, 238, 239, 242, 250, 252, 258, 267, 269, 273, 277, 278, 282, 302, 307, 315, 316, 319, 323, 324, 335, 336, 338, 345, 364, 369, 400, 400/II, 400/III, 510, 511, 512, 513, 514, 517, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 607, 608, 611, 612, 613, 615, 630.

Zanimiva rešitev. Profesor dr. Karel Capuder, nadporočnik c. kr. 5. dež. bramb. polka, ni v ruskem ujetništvu, ampak leži lahko ranjen v neki nemški bolnišnici. Ujetništva se je rešil s svojo hladnokrvnostjo in pogumom. Lahko ranjen je obležal na bojišču med ranjenci in mrtvimi, oblit s krvjo. Ko so prihrumeli Rusi, se je delal mrtvega. Pobrli so mu denar, uro, poročni prstan ter ga pustili, misleči, da je mrtev. Ponoči je vstal, ogrnil ruski plašč ter prišel skoz ruske straže med Nemce. Iz nemške bolnišnice je pisal svoji soprogi.

Iz italijanskega ujetništva se je oglašil Janez Furar, doma iz Aržišč pri Kostanjevici.

Vstal je. G. Andrej Globočnik iz Mošenj nam sporoča, da se je oglašil iz ruskega ujetništva Franc Klander, doma na Spodnjem Otoku na Gorenjskem. Ta je bil prvi iz občine, ki se je o njem reklo, da je padel za domovino.

Ker je bil pridn dečko, smo ga vsi pomilovali. Govorilo se je celo, da so ga videli, kako mu je odrgalo glavo in ga vsega razneslo. Zdaj pa (po dveh letih) piše, da je zdrav, da je pisal že gotovo 20 pisem, a brez uspeha. Pravi, da potrebuje denarja itd. — Tako, dragi Francelj, upamo, da nam boš še stavil peči in ognjišča.

Za novega vojaškega poveljnika v Sarajevu je imenovan podmaršal Ervin pl. Matanović, bivši poveljnik v Gradcu.

S hrabrostno svetinjo I. razr. je bil odlikovan Blaž Kaplenik iz Cerkljan pri Kranju. Kolajno II. razreda je imel že poprej. Na vojski je že od začetka mobilizacije.

»Pesem kranjskih fantov«, natisnjeno v 33. številu »Domoljuba«, je zložil vojni kurat č. g. L. Turšič, ne pa vojak Fr. H., kakor je bilo pomotoma objavljeno.

Ves čas na vojski, a vedno zdrav. Iz Volinja piše svoji materi vojak Fran Šinkovec, doma na Jezerskem: Radošen sem prejel Vaše pismo in karto. Spominjam se tudi jaz tukaj v tujini, da je danes (2. avgusta) ravno dve leti, odkar sem se poslovil od dragega mi doma, od Vas, ljubih staršev in se podal na vojsko. Nenavadna sreča me je vedno spremljala; upam, da me bo mogočna roka božja ščitila še zanaprej. Sam čutim, da mi je v veliko korist, ker se me spominjate v molitvi. Srčno Vas pozdravlja Vaš F.

Sulmona, 5. avgusta 1916. Z Laškega smo dobili karto z vsebino: Blag. g. urednik! Zdolaj podpisana pošiljava srčne pozdrave vsem sorodnikom, prijateljem, posebno pa najinima družinama iz vojnega ujetništva. Prošiva, priobčite to v Vašem cenj. listu »Domoljubu« s pristavkom, da sva zdrava. Anton Ilnikar, Dolenji Kamen (Dobernič); Janez Tratar, Ribjek (Mokronog).

Kdo ve? Gospodinja Uršula Povše, posestnica v Goriški vasi pri Mirni peči na Dolenjskem, proizveduje po svojem sinu Karlu Povše, 27. dom. pp., 7. st. Za gotove podatke se plačajo stroški in odškodnina.

Včasih tudi ni brez nesreče. Pri zadnjem poletu nemškega zračnega brodograja so Angleži izbili en Zeppelinovec na tla. Trupla častnikov in vojakov so Angleži pokopali z vojaškimi častmi. Velika množica se je odkrila in spoštljivo prisostvovala pogrebu.

Velik naval nameravajo izvršiti ententine čete meseca septembra ali oktobra proti Carigradu. Pretrgati hočejo zvezo med Turčijo in osrednjima velelilama ter zasesti Carigrad. — Tako poročilo iz Rotterdamu.

636 zaplenjenih ladij. Laška vlada je napovedala vojsko Nemčiji, zdaj pa zaplenila 636 nemških trgovskih ladij, ki so ob izbruhu vojske iskale zavetja po laških pristaniščih.

Razne novice.

Škofjski deški zavodi v Gorici so, kakor poročajo, porušeni od granat, deloma jih je uničil ogenj. Škoda krasne stavbe, ki je bila ponos solnčnega mesta. — Cerkev v Solkanu in pri Sv. Katarini nad Kronbergom — v razvalinah.

Nikljasti dvajsetvinarski novci bodo samo še do novega leta v prometu. — Na Ogrskem dobe železne dvavinarske novce.

Goljufije pri prodaji živine vojašini pred sodiščem. Na Ogrskem je bila te dni velika pravda proti družbi, ki je prevzela kupovanje živine za vojaštvo. Člani te družbe so bili obtoženi, da so živino pred tehtanjem nakrmili in napojili, da bi dosegli večjo težo. V ta namen so dali živini soli in paprike, da je popila pred tehtanjem veliko vode. Po večtedenski obravnavi so obsojeni: Poslanec Ivanka na tri leta ječe in 5000 K, Al. Rudnay na eno leto ječe in 1800 K in 14 sokrivcev na ječo in visoke denarne kazni.

Visoka cena. Cena za to, kar je Italija pridobila, je začuda velika. Do konca julija leta 1916. je Italija izdala za vojsko okrog 10.000 milijonov lir, izgubila pa do 800.000 mož — neranjenih, pogrešanih in mrtvih. Vsak zaseden štirijaki km je stal Italijo 4 milijone lir in približno 300 mrtvih.

Pod zemljo. Italijani so večji v zidarskih delih, zato jih vojno vodstvo pridno uporablja za izkopavanje in utrjevanje podzemskih rovov. Pozimi so laški pionirji izkopali pri Sv. Mihaelu več takih rovov proti našim postojankam; toda naši so morali za vse to vedeti, kajti uničili so Lahu 18 še ne dočelanih rovov in podkopov. — Tudi v prelazu Buče so poskušali Lahi srečo s podkopom; toda neposredno pred zaključkom so poslali naši topničarji uprav na najvažnejše mesto 30,5 cm granato, ki je vse raznesla.

Kuga med Francozi. Zadnje tedne divja med francoskimi četami v Solunu in Macedoniji strašna kuga; vsak dan oboli do 400 mož. Mnogo častnikov umrje.

Koga vojaki najbolj spoštujejo? — Častnika, ki jim je tudi verskih stvarih za zgled. Prekmurske »Novine« pišejo: Mat. Škafar, četovodja pri kavalerijski diviziji, sporoča, da je njegova divizija po težkih bojih za par dni na odpočitku. Naselila se je v mali vasi. Tu je preprosta cerkvica, kjer so vojaki prejeli sv. obhajilo in imeli skupno sv. mašo ob nedeljah. Vsako nedeljo sta pri sv. maši dvorila (stregla) dva višja častnika generalnega štaba, grof B., huzarski polkovnik, in neki drugi častnik, ki je ranjen, z obvezano glavo bil pri sv. maši in stregel. Ta prizor je vse navzoče globoko ganil.

Drugod še slabše. Na Ruskem so uvedli sedaj že štiri brezmesne dni v tednu. Zaradi pomanjkanja papirja so morali časopisi omejiti svoj obseg; naročnino so potrojili.

Dopisi.

Stara Oselca. Dragi »Domoljub«! Dovolj mali prostorček dopisu iz našega nekoliko višje ležečega kraja; saj od tu redko kedaj zaleze poročilo po tebi med širni svet. — Tekom dvestletne vojske, se je tudi iz našega kraja s težkim srcem poslovilo večje število mož in fantov od rodne zemlje in dragih svojcev; na obojno so bili navezani z svojo dušo. Ob odhodu se je čisto čulo: »Klič me dolžnost in domovina! Na svidenje, če je božja volja! Z Bogom!« Marsikdo od teh je že položil na oltar domovine najdražje, kar je imel: življenje svoje. Domači vedno težko pričakujejo poročil od svojcev, ki so na bojiščih. Poštni sel pri naša trikrat na teden pošto iz Gorenjevasi; nekateri ga kar ob potu pričakujejo z vprašanjem: »Ali je kaj od naših?« Drugi zopet prihajajo pol ure daleč, da odnesejo pošto za svojo okolico. Kmečki domovi so namreč raztreseni v velikem obsegu, tako da bi poštni sel rabil najmanj dva dneva, če bi hotel oblezti ves okraj, ki mu je odločen samo za en dan.

Ljudje se tu pečajo razen prav male izjeme s poljedelstvom in živinorejo. Ker pa v sedanjem težkem času zelo manjka moških delavcev, so tudi ženske zlasti mlajše prijele za koso in krepko pomagale kositi, in to ne samo doma, temveč gredo tudi v dnino k sosedom. Izurile so se nekatere v košnji tako, da jih je občudovati. Prav tako opravljajo moška dela pri mlatvi, setvi itd. Le na ta način je mogoče, da je kmečko delo večinoma pravočasno opravljeno. In s tem si tudi naše žene in dekleta pridobijo pri poštenih in razsodnih ljudeh več spoštovanja, kakor pa ves lišp in moderna obleka, ki dostikrat napravi žensko naravnost smešno. Zares, pridnost in poštenost sta dragocena biserja za naše žene in dekleta; brez teh si ne moremo misliti one tihe sreče in notranje zadovoljnosti, ki se v tako obilni meri nalaaja ravno v kmetijskih družinah.

Nepopisno lep vtis je pa napravila otroška molitev za naše vojake, na pisca teh vrstic, ki se je slučajno mudil v kmečki hiši. Mali otročiči so s sklenjenimi nedolžnimi ročicami molili ter dodali svoji večerni molitvi še: »za očeta in druge naše vojake; Bog jih obvaruj in ljuba Mati božja! — Oče naš...« To je prizor, ki se ne da ne naslikati, ne opisati, ampak ga je treba samo videti. — Ljubi in dobrotljivi Bog naj jih usliši!

Kam? ...

V temno noč hiti hlapon naprej...
Vedno bolj oddalja me od mej
moje miljenje domače grude.
San objemlje moje trudne ude...

Kam me tiraš, črni vlak, povej?
Ali grem po laborove vence?
Ali grem v deželo smrtno sence?
Pogled mi v bodočnost je zaprt. —

Kam? Li grem po svojo zgodnjo smrt?
Ali je to moja zadnja pot?
Kje me čakaš, bela smrt, in kod? —
Kje za vedno vid mi bo zastrt?

Oj kotichek zemlje, kje ležiš,
ki te mi Vsevedni je določil,
da te s srčno bom krvjo namočil;
ki poslednji dom mi podeliš?

Je li blizu, daleč oni dan,
ki mi ga Previdnost namenila,
da bo v njem mi zadnja ura bila,
žitja mladega bo tek končan? —

Je li lita tista že svinčenka,
ki pretrga mi življenja nit?...
Truden duh je moj, a ne pobit;
smrt saj ni, ločitev le je grenka!

Saj že davno nate sem pripravljen;
ne bojim se te, ki tam kosiš.
Z Bogom mojim sem in s svetom sprav-

ljen;

žitje vropaš mi, mir podeliš.

Vide z Mirne.

Listek

Iz časov čarovnic.

Črtica iz naše preteklosti.

Spisal Podgoričan.

(Dalje.)

II.

Drugega jutra je bilo že pred sedmimi na rneški »purgi« vse živo in glasno. Ženske so se sklicavale, pa ogo-varjale: »Ali veš kam gredo? — Kam neki se jim tako mudi?... Ali ti je kaj povedal?...«

Kelaski otroci so lovili materina krila in se zavijali vanje. Nekateri so se začeli jariti, a drugi so še zaspani stali na hišnih pragovih, s prstom v ustih, ne vedoči, ali bi se smejali ali jokali ob nenavadni razburjenosti, ki se je bila polastila grajske »purg«.

»Purgar« Rigler, ki je opravljal službo vratarja in je imel kočo prav pod zidom tikoma vrat, je pa stal na kamnu, na katerem je sicer sedel, in je zrl tja proti Slemenu, koder je spela četica oboroženih »purgarjev« z »rihtarjem« na konju. Bilo je pet mož, štirje »purgarji« peš, a rihtar jež, ki so šli vsled ozkih steza, večinoma vrstoma drug za drugim, skrivajoči se Riglerjevim očem sedaj v gozdiču, a zopet za kak brežiček. Rigler je pa še dalje zrl na ono mesto, kjer je vedel, da jih zopet uzre, bodisi da stopijo izza drevja ali kakega brega, ali pa iz kakega jarka na odprto plan. Radoveden je bil, kaj jih tako žene. Na vse zgodaj je bil odprl dvorskemu »rihtarju«, ki je bil ves razgret prišel na Rinec, a takoj zopet na to odšel, da ga Rigler še vprašati ni utegnil, kaj ga je tako naglo prineslo. In za njim je dal grajski rihtar takoj poklicati tiste »purgarje«, ki so bili biriči. Rigler ni mogel ugeniti, ali se je zgodil velik pobjo ali samo kaka tatvina. Skušal si je sestaviti ves dogodek iz besedi, ki jih je bil ujel iz razgovora med rihtarjem in biriči.

Iz premišljevanja ga zbudi sosed Ogrinka, ki ga je od daleč nahrulila: »I, kam pa gredo tako naglo?... Ti veš, Rigler!«

On pa ni vedel dosti več kot ženska in ji je dejal: »Za nosom gredo, sosed!«

»Pa ne za tvojim, dedec!... Ne veš ničesar več ko me!«

»Ravno toliko vem kot tvoj, ki graž njimi!«

Rigler pa ni hotel, da bi vsa »purga« vedela, da on ničesar ne ve.

»Jaz vem več kot tvoj in še ti po vrhu! Nekovo babo so ubili, da ne boš rekla, da ničesar ne vem.«

Groza je spreletela vso »purg«, ženske so sklepale roke in vzklikale prestrašene ter se gnetle ob Riglerju, da bi kaj več izvedele. Toda mož je molčal in se delal, kakor bi ne smel več povedati.

Potem so se ozirale za onimi, ki so hiteli prek Slemenov, da bi ugenile, kam gredo, a ozirale so se brez uspeha, ker so bili že odšli.

»Kam so šli?... Katero so ubili?... Katera je bila tako nesrečna?«

Rigler je z narejenim molkom prikrival svojo nevednost in je s tem odgnal radovedne ženske, ki so se zgrnile potem nekaj nižje z otroki vred v veliko gručo preresetati vso stvar.

Ogrinka je pravila s kako naglico je bil prišel na vse zgodaj grajski klicat njega. »Brži! Ogrinec! Brži! Vzemij »pukšo« in sabljo!... Gremo! — Se mudi!«

»I, kam?« je vprašal on ves prestrašen, in planil pokonci. Le kaj se je zgodilo? — To je hotel vedeti!

»Moj se je bil tudi strašno prestrašil!« pravi Oberstarca. »Ustrašil zato, ker ni hotel grajski črhiniti, kam pojdejo. Ali je vojska? sem si mislila; opomniti se pa nisem upala, da bi ga ne bilo še bolj groza. Poiskala sem puško in sabljo, katero sem gredoč malo pobrisala s predpasnikom, da bi ne bila tako rjavčasta.«

»Zares! Zares! Tako so žensko ubili!« pretrga druga purgarca besedovanje. »Kaj smo učakale! Še me nismo varne!«

Le zakaj so jo?... In kako so jo? Ko je neka purgarca povedala, da je videla še v jutranjem somraku hiteti po purgi dvorskega »rihtarja«, so uganile, da so v Dvorski vasi žensko ubili... »Oh, ti dedci!«

Ko je Mahnečka izdala Lucijo Rotarjevo, je zašumelo po Dvorski vasi srda in togote.

»Hu-uj! — Hu-uj! — Lucija Rotarjeva je naredila točo! — Rotarica je čarovnica! Hu-uj! — Hu-uj! Požrla nam je krah! Pobijmo jo! — Hu-uj!«

»Predno se stegnem od lakote in postanem trd, zavijem čarovnici vrat!« golči Skander in hodi po vasi. »Kdo gre z menoj? Ali se je bojite? Haha-ha!...«

»Pobijmo babo! — Ubijmo čarovnico!«

»Možje, zaradi božje volje jo pustite! — Nikar ne dražite čarovnice!« so javkale ženske okrog naraščajočega krdela. »Ničesar ji ne morete! — S coprijami se bo vas ubranila! — Nas vse bo potem črtila! Krave bodo pa rdeče mleko dajale in crkale kakor muhe!«

»Kaj meni mar kakšno bo kravje

mleko, ko mene več ne bo! — Jaz ji zavijem vrat, da nas bo kar čez hrbet gledala« vpije Škander.

»Potem pa na grmado ž njo!... V starih, dobrih časih so jih kar sežigali, da so imeli mir pred njimi!« mu pomaga Babič in kaže pesti.

»Pa jo dajmo sami, ker gospoda čarovnicam ničesar žalega več ne stori!« (Dalje.)

Trije križi.

Vojak od doma se poslavlja, pogum mu sije iz oči.
Ihte ga mati blagoslavlja;
na čelo križ mu naredi
in prosi: »Sin moj, vere znak
povsod naj spremlja Tvoj korak.«

V srditem boju se bojuje,
junaško dviga ostri meč.
Vse hvali ga in občuduje;
noben napor mu ni preveč.
Na hrabrih prsih se blišči
mu zlati križ, znak hrabrosti.

Sovražni strel — granata pade. —
Izkrvavelo je srce;
zaprte v grob so zlate nade.
Med cvetjem križ stoji molče,
ovija črn okrog se trak,
pod njim pa mirno spi junak.

Limbarski.

Slike in črtice z bojišč.

Prava bratska ljubezen.

Od dveh bratov iz V., ki sta bila pozvana na vojsko spomladi leta 1915, piše starejši mlajšemu na fronto: V strelskem jarku ob 9. zvečer. Sedaj še le imam čas, da Ti pišem. Ljubi brat! Kako Ti je že kaj? Mislim, da ne preslabo. Jaz sem še dosti zadovoljen; vse prepustim božji volji. Le nikar ne pozabi na molitev; vsako jutro daruj Bogu vse težave, vsako delo, vsak korak, kakor so nas starši učili. To je okrepilo za človeka. Nov pogum in nova moč se naseli v srce, kar sem že sam večkrat izkusil. Naboljši pomoček je: vojskovati se z zaupanjem na Boga.

Ljubi brat! Vem, da mi ne zameriš, če Te opominjam, saj imam pri tem le najboljše namene. Imam dovolj izkušnje, saj sem že prišel v razne vojaške družbe, med različne tovariše, ki niso bili vselej dobri. Le nikar ne glej na take, ki jih poznaš, da pri njih ni vse v redu! Le nikar se ne daj pregovoriti od njih, kar se — žal — med mladimi dostikrat pripeti. Jaz z vsakim prav lahko izhajam, če je dober ali pa slab. Le resno značajnost pokazati, pa Te bo vsak pri miru pustil, kar se tiče verskih reči. Sicer nisem dosti starejši od Tebe, toda to bo starše najbolj veselilo, ako se bova — kar Bog daj — nepokvarjena vrnila na dom. Ko sva se poslavljala, sta naju blagoslovila oče in mati ter z jokajočim glasom prosila: »Pridita poštena nazaj!« To veselje hočeva ljubim staršem prav gotovo napraviti, kaj ne, dragi Peter!

Končam. Izročim se Bogu s kratko molitvijo — potem pa k počitku. Zdrav bodi!

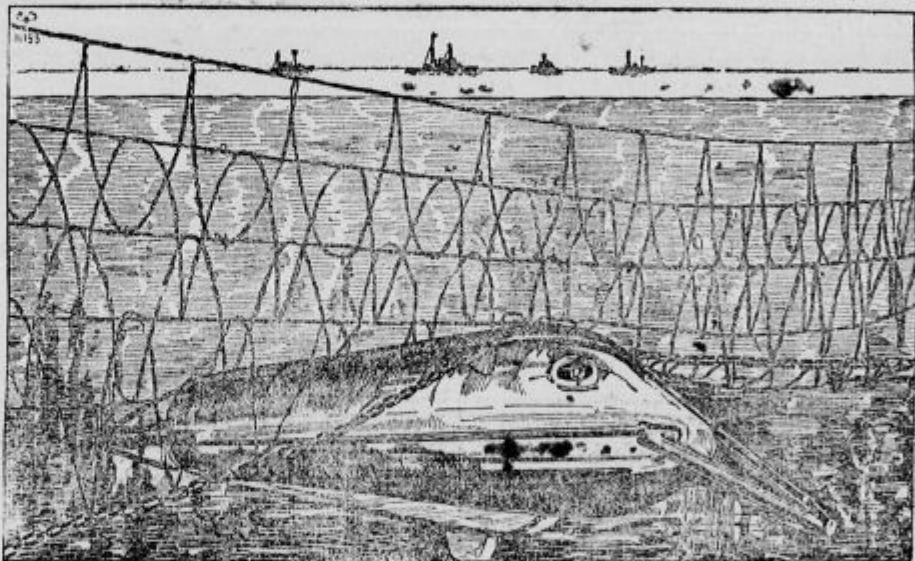
Slovenski dragonci ob Stripi.

Po hudem boju smo prišli do vasi J.... Tu nas je bilo do 800 dragoncev, ki smo prideleni oddelku strojnih pušk. Imeli smo nekoliko počitka. Kar naenkrat pride ukaz, da je treba urno osedlati. Komaj se je to izvršilo, so že padale ruske granate na mesto, kjer smo poprej stali. Nato smo se približali s strojnimi puškami ruski črti na 200 korakov, dasi so šrapneli pokali okoli nas in padale krogle iz pušk. Le to je bilo dobro, da so se Rusi še-le učili streljati ter so merili včasih preblizo, včasih predaleč. Mi smo se naravnost smejali, ker niso nič zadeli. Popoldne smo jih pa podili 4 km daleč. Videli smo, kako so Rusi vse križem mrtvi ležali in sicer po več skupaj.

Ko smo prodirali, so priplavali nad nas trije ruski aeroplani ter metali bombe, a tudi ti nam niso nič hudega prizadejali; samo konje so nam nekoliko splasili. Naši topovi tudi niso mirovali. Komaj so jih par-

od krogle, drugi od kosa granate, tretji pa stopi, ker je menda tako usojeno, po nerodnosti na steklenico, se nevarno ureže, da mora iskati pomoči v bolnišnici. Tako se je meni zgodilo. Ves čas me je čuval ljubi Bog vseh nezdolj; ravno zadnjo uro, ko smo iz strateških ozirnov prostovoljno zapustili italijanske pozicije, se urežem ob steklenico na nogo. Marširal sem še celo noč nazaj; ker pa ni bilo časa, da bi si preobvezal nogo, sem proti jutru čutil že hude bolečine. Na mestu kjer smo obstali, sem moral takoj k viziti. Nesti so me morali na bližnji kolodvor. Hudo mi je bilo, ko sem drugače zdrav ležal na nosilih. Mislim sem si: kaj bi mi pomagalo največje bogastvo, če bi me pa morali vedno tako nositi! Bolni človek zna še le ceniti zdrave ude.

Na kolodvoru je stala dolga vrsta železniških voz, zaznamovanih z rdečimi križi. Kmalu je vse v redu; vlak se začne premikati. Vozili smo se med samimi nasadi; ob straneh pa visoki gorski vrhovi, kar dela vožnjo zelo zanimivo. Pripeljemo se do večje postaje, kjer nas prenesejo v velike,

Najnovejši čoln-potapljač.

krat pozdravili, so se že jeli pomikati proti domu. Eden se pa začne sukati in vrteti. Ni bilo dolgo, pa je telebnil med nas. Dobil je kroglo naravnost v stroj. Popoldne je jela zopet delovati ruska artiljerija, nakar je sledil napad. Po polurnem boju smo Ruse pošteno zagnali. Padlo jih je veliko; mi smo pa imeli samo 4 lahko ranjene.

Pošiljamo srčne pozdrave vsem komenskim, kamniškim in šentvidskim fantom in dekletom; obenem pozdravljamo tudi vse starejše. — Franc Podbevšek — Kamnik, Franc Janežič — Komenda, Josip Čepelnik — Št. Vid n. Lj.

Včasih sreča, včasih nesreča.

Desetnik Albin Planinec se je zopet oglasil:

Slavno uredništvo »Domoljuba!« Pri srčen slovenski pozdrav pošiljam vsem čitateljem in znancem na Kranjskem iz bolnišnice.

Človeku se v vojni tako hitro kaj pripeti, da se niti ne nadeja ne. Eden je zadet

nalašč za to pripravljene barake. Tu so nas umili, ostrigli in preoblekli. Nato pa spet na vlak in naprej. Počas je privozil vlak v Temešvar. Pričakovalo nas je mnogo občinstva. Lahko ranjeni zasedejo vozove in se odpeljejo na odkazana jim mesta, težko ranjeni so pa v vrsti ležali na nosilih ter dobili malo okrepčila. Sestra Rdečega križa se mi prijazno približa ter povpraša, če sem žejen ali lačen, kar sem zanikal. Dobil sem pa vsega dovolj potem v bolnišnici. Čuditi se mora človek, da izvršuje požrtvovalna ljubezen do bližnjega tako velika dela kot jih doprinašajo sestre strežnice napram ubogim ranjencem. Vsak hip pazi na vsako kretnjo, da ti na vsak migljaj postreže. Tudi gospodi zdravniki so sila prijazni. Tukaj nas je mnogo Slovencev, ki se šalimo in si preganjamo dolgčas z raznimi zabavami. Vsak kaj ve povedati. Vsi pa smo edini v tem, da, ko ozdravimo, spet gremo nad Italijana in da ne položimo poprej orožja, dokler ne bo dedni sovražnik Avstrije strt. In naj poroča Cadorna kakor

hoče, nikoli ne bo poročal, da je zasedel slovenska ozemlja. Predolge prste mu bodo okrajšali slovenski vojaki.

Prerčen slovenski pozdrav od vseh tovarišev in od Albina Planinca.

Gospodarske stvari.

Gospodarski in tržni pregled.

Nemški cesar na polju. Ni še dolgo tega, ko jih je po mestih mnogo le s pomilovanjem gledalo na kmeta in njegovo delo. Zdaj si štejejo najvišji gospodje v čast kmetu pomagati pri njegovem opravilu. — Meseca avgusta so v Gorenji Šleziji spravljal žito na pripravljene vozove. Nenadoma vse utihne. Avtomobili se pripeljejo mimo in ustavijo. Nemški cesar izstopi z vsem visokim spremstvom. Nadzoroval je vojake ob ruski fronti, na povratku ga je pot pripeljala k žanjam. Sleknel je suknjo in začel sam snope nakladati. Pomagal mu je kancler in vsi visoki dvorjani in generali. — Toda pri kmetovem delu je vroče in cesarju je tudi vroče postalo. Z rokavom si obriše pot in se nazadnje utrujen vsede v senco, kamor so mu prinesli hladilne vode. Cesar je z veseljem pil iz priproste posode. Nabrala se je cela kopa otrok kakor povsod, kjer je kaj videti. Cesar jim reče, naj se skušajo, kdo bo bolje tekel čez strnišče. Mali junaki so napravili krepki galop čez drn in strn, da se jim je cesar veselo smejal in jih nagradil za ubogljivost in nagli tek. Domači kmet res zdaj vse redi, za to mu gre častno priznanje.

Če se živina prenašajo. Ob jesenski paši se večkrat živina prenašajo. Ob napevanju pomaga solamurja ali apnena voda. Za zadnjo silo se živina prebode na lakotnice. Primeri se vendar prav pogosto, da ni nobene pomoči več; takrat ne kaže pustiti, da živina cepne, marveč jo je treba prej zabosti; saj bi bilo vendar čudno, ko bi ob takem pomanjkanju živili pustili, da žival pogine in bi konjač meso z vso mastjo zagrebel. Zdaj moramo paziti na vse. Ko si žival zaklal, pokliči kakega domačega mesarja, da ti žival iz kože dene in razseka. Porabni so prav vsi deli. Meso se mora doma obesiti in dobro shladiti, najmanj skozi 12 ur. Poklicati moraš domačega mesoglednika, ki potrdi, da je meso zdravo in užitno. Brez tega spričevala železnica pošiljati ne prevzame. Sesezano meso se dene v zaboje, ali še boljše v čedne vreče in pošlje v Ljubljano. Najbolje je, če greš sam zraven, da vse razložiš. Prav podobno se ravna s prešiči. Večina hudih boleznih je pri prešičih v krvi. Če se kri dobro odcedi, je vse dobro.

»Merica.« Deželna vlada je dala ostro zapoved, da morajo vsi mlinarji jemati za mlenje denar; nobeden ne sme več merice vzeti. Mnogi kmetje so se pritoževali, da je v slučaju, če so hoteli plačati, mlinar oboje vzel, denar in merico. Je mogoče, da se je kdaj kaj

takega primerilo; toda splošno ni bilo. Nekateri mlinarji pravijo, da bodo ustavili mlenje, če ne bodo smeli več merice jemati. Toda cesarska naredba z dne 21. avgusta ukazuje, da zamorejo oblasti vse obrtnike k delu prisiliti. Sicer pa bodo naši mlinarji pač sami spoznali, da je najboljša, če se mirno vdajo in povsod le denar vzamejo.

Letošnja prehranitev. Nekateri je vstop Romunije v vojsko precej prestrašil, ker menijo, da se zdaj ne bodo mogli preživiti. Strah je popolnoma prazen. V teku enega leta smo z Nemčijo vred dobili iz Romunije 150.000 vagonov žita. Na Nemškem so le rži in pšenice letos več kakor 200.000 vagonov čez lanski pridelek pridelali. Oves in ječmen sta pa tako izvrstna, kakor že dolgo ne. Enako je pri nas. Letos bomo izhajali s svojim pridelkom. — Dunaj bo rabil do julija prihodnjega leta 100.000 vagonov krompirja, ki je že ves zagotovljen. Dobili ga bodo iz Češke, Moravske in Galicije. Zdaj prihaja dnevno na Dunaj 183 vagonov krompirja. Porabili bodo zanj vse javne kleti, vojašnice in zunaj mesta napravili jame za shrambe, kakor pri nas za repo. Prevedali so iz krompirja kuhati špirit, kar je zelo umestno. — Pri nas bo krompirja malo. Črv in suša sta ga gotovo polovico vzela.

Ameriška pšenica. Američani se vedno bolj pritožujejo, kako slabo je pšenica obrodila. Zdaj pa menijo, da bo pomladne pšenice manj kakor polovico lanskega pridelka (44%). Vse pšenice pomladne in ozimne je bilo lani 2.7 milijonov vagonov, letos le 1.011.000 vagonov. Končala jo je črna rja. Prav malo boljše je v Kanadi, ki je letos še več izvažala, kakor Amerika. Kaj čuda, da pšenične cene še vedno rastejo. Zdaj plačujejo že v New Yorku za 100 kg do 29 mark, dobro še enkrat toliko, kakor pred vojsko. Te cene pred vojsko še pri nas pšenica ni imela. Angleži in Francozi bodo morali ameriško pšenico zelo drago plačati, če jo bo sploh mogoče dobiti.

K slabi letini pšenice se je pridružila še suša pri turščici. Amerikanec rabi koruzo kot glavno hrano za pitanje goveje živine in prešičev. Brez nje jim gotovo zmanjka mesa in masti. Za hrano jo rabijo revni ljudje. Lani je bilo turščice 8.3 milijonov vagonov, letos je pričakujejo le 7 milijonov vagonov, ker je huda suša veliko škodo napravila. Ker je malo pšenice, bodo domačini bolj turščico jedli. Pričakovati je torej, da se bo ameriško žito še bolj podražilo.

Reja prešičev za dom. Nemška vlada je ukazala, da se ne smejo rekvirirati prešiči, ki jih kdo zase redi. Ko bi ne bila naredba izdana, bi se povsod bali, da jim odvzamejo lepe prešiče, ki bi jih doma zaklali. Prešiči bi prišli prezgodaj pod nož, mesa in masti bi bilo premalo. Saj je število prešičev na Nemškem padlo od 25 milijonov decembra 1914 na 17 milijonov decembra 1915, torej za celih 8 milijonov. — To

nam daje zaupanje, da pri nas ne bodo jemali prešičev, ki jih bomo za dom rabili. — Če kdo zdaj zakolje prešiča ali goved za dom, mora meso precej bolj kot navadno nasoliti. Na večjih kosih se morajo napraviti vbodi ali vseki do kosti, kamor se nasuje sol. Toda meso se mora pred soljenjem dobro shladiti. Nato se denejo kosi v čeber ali kad ter se prav na tesno zložijo, s solnico zalijejo ter s kamni obtežijo.

Kupčija z živino na Moravskem. Na Moravskem je deželna vlada uredila kupčijo z govejo živino. Vso kupčijo bo imelo v rokah deželno društvo »Amra«. — Namestništvo je določilo sledeče cene, ki veljajo za živino v hlevu, ne bogve na katerem oddaljenem prostoru: voli Ia 400, IIa 350, IIIa 300. Krave: Ia 370, IIa 340, IIIa 300. Telice: Ia 360, IIa 310. Biki: Ia 360, IIa 310. Teleta: Ia 320, IIa 280 K. Tehtati se mora lačna žival. Če je nakrmljena ali napojena, se odtegne 5%.

Mleko. Vedno hujša zadrega je zaradi pomanjkanja mleka. V Budimpešti velja liter mleka 58 do 60 vin., v Berlinu 42 do 56 vin., v Londonu 60 v, v Kopenhagnu 70 vin. Na Dunaj ga je prišlo pred vojsko 900.000 l na dan, zdaj le še 500.000 l, kljub temu, da je tam zelo veliko beguncev in ranjencev. — Vrh tega so župani, ki so v zadregi zaradi preskrbe domačega prebivalstva, v nekaterih občinah prepovedali izvoz. Dunajčani so pa na to silno hudi in se pritožujejo čez vlado, ki pri najboljši volji ne more vsem ustreči. Najbrž bo vlada za celo cesarstvo izdala enotna določila. Pričakovati je tudi, da se izdajo tudi za govejo živino enotne cene.

Jajca. Na Dunaju se prodajajo jajca po 29 vin.

Petroleji. Na Nemškem je vlada prepovedala petrolej prodajati. Dobivali so ga popred iz Romunije. Zdaj ga bodo iskali pri nas. Mogoče je, da bo vsled velike nemške potrebe pri nas petroleja bolj malo.

Nepotrebne zaloge. Kakor kažejo sodniške obravnave, so nekateri zasebniki po mestih nakupili velike množine kave, moke, masti in vseh reči, ki jih bo manjkalo. Pri nekaterih so dobili več blaga, kakor v dveh dobrih prodajalnah. Neka nova bolezen se je prišla ljudi. Veliko masti, masla in moke se je pri tem kupičenju pokvarilo.

Dunajski trg. Na Dunaju je bilo 4. t. m. 1404 govedi. Od te množine je bilo 1167 glav rekviriranih in sicer iz Gorenje Avstrije 55, iz Solnograške 75, iz Štajerske 248, iz Češke 578 in iz Moravske 211. Prodajali so po cenah prejšnjega tedna.

Kunče meso na ljubljanskem trgu. Sadovi po 5. armadnem poveljstvu uvedene organizacije zajčjereje in neumornega ter nesebičnega dela stotnika-avditorja dr. Štefana Voszke se že kažejo na ljubljanskem trgu. Medtem ko so bili doslej domači zajci na onenjenem trgu le redkokdaj na prodaj, jih sedaj že opažamo v večjih

množinah. Lepo rejene in snažne živalice ljudje prav radi kupujejo, kajti njih meso ni nič slabše kot kurecina, pri tem pa je veliko cenejše. Zdi se, da se je za zajčje-rejo začelo zanimati tudi kmečko ljudstvo. Zaslužek ni slab. Upati je, da bo občinstvo rado kupovalo zajce namesto perutnine, kajti polagoma že uvideva, da je zajčje meso prav dobro in da se doslej samo vsled raznih predsodkov ni porabljal v večji meri. Za pripravljanje dobrih jedi iz zajčjega mesa najdemo veliko receptov v slovenski (tudi nemški) knjižici, ki opisuje re-jo domačih zajcev in jo je izdala Katoliška bukvarna v Ljubljani. Dobi se v vsaki knji-garni za 80 vin.

Za obrambo koruze. Veliko je od-redb, ki so bile potrebne z ozirom na vojni čas. Mnogo jih je tudi za obram-bo kmeta; ene pa še pogrešamo.

Po raznih krajih ima višja gospoda velika lovišča, kjer si v lastno zabavo goje medvede in drugo zverjad. Med-ved ljubi osobito sladko koruzo. Zdaj se spet začne tista doba, ko bodo med-vedje gostovali po koruznih njivah, ki so blizu takih graščinskih lovišč. Med-veda kmet streljati ne sme; ko mu pa škodo naredi, koruzo ogrize, fižol po-tepta, mu ponavadi plačujejo 1 vinar za strok, kar je naravnost zasmeh kme-tovega prizadevanja.

Naj se poklicani gospodje pobriga-jo za to zadevo. Zdaj je še čas.

Zdravstvo.

Zelenkasto ali plavkasto mleko. V ne-prezračeni mlečnih shrambah se naredi ob vlažnem in toplem vremenu glivice, ki jih prenašajo muhe, zrak in posoda; mleko je izprva plavkasto, potem pa postane ka-kor zamazano sivo ter več ali manj škod-ljivo ljudem in živini. Temu se odpomore, ako se shramba dovolj prezračiti in osnaži. Dobro je prekaditi vse z žveplom; v tem času pa mleko ne sme biti v shrambi. — Mlečno posodo umivaj v vreli izkuhi ma-terine dušice; kravam pa dajaj nekaj dni malo dušice med krmo. Posoda dobi lep duh, mleko pa več smetane.

Grenka usta. Jeza ni nič prida, če je tudi popolnoma upravičena. Nikar se torej ne jezi. Če si se pa hudo raz-jezil, boš morda celo čutil, da ti je po ustih suho in grenko. Včasih se sliši: Pil je na jezo in je obolel. Silno nevar-no je, če pije človek po jezi ali na jezo alkoholne pijače. Užij raje malo slad-ke vode ali limonade; jedi se pa ognj par ur in pojdi na zrak. Grenka usta so vselej znak bolezni. Ako imaš usta več dni grenka, posebno zjutraj, si skuhaj pelina in posušene pomerančne lupine, izpij zjutraj čašo in pojdi na zrak. Jemlji to pijačo večkrat čez dan po požirku; posti se in hodi dosti na zrak.

Pesek je prišel v oko. Zvij par meh-kih svinjskih ščetin v lok in pojdi s tem prav rahloma po očesu. Tako do-biš pesek brez vsake bolečine vun.

Tedenska pratika.

Petek, 15. sept.: Sv. Nikomed, muč. — Sv. Evtropija, vdova. — Sv. Ka-tarina iz Genove, vdova. († 1510.)

Sobota, 16. sept.: Sv. Ljudmila, vdova. — Sv. Ciprijan, škof in mu-čenec. († 258.)

Nedelja, 16. sept. (14. pobink.): Evang. o božji previdnosti. — Praznuje se sv. Lambert, šk. († 698.) — Sv. Hil-degarda. († 1179.)

Ponedeljek, 18. sept.: Sv. Jožef Kupertinski. († 1663.) — Sv. Tomaž iz Vilanove. († 1555.)

Torek, 19. sept.: Sv. Januarj, muč. († 305.)

Sreda, 20. sept. (kvatrna): Sv. Evstahij, muč. († 118.)

Četrtek, 21. sept.: Sv. Matej, apo-stol in evangelist.

Solnce vzhaja ob 5 u. 40 m., zahaja ob 6 u. 12 m.

Luna: Zadnji krajec 19. sept. ob 6 u. 35 m. zjutraj.

Sv. Notburga, dekla.

(† 1313.)

Notburga, ta ljubka cvetka lepe ti-rolske dežele, je stopila kot 18 letna po-božna mladenka v službo pri pl. dru-žini Rotenburg. Tu je bil za gospodarja plemeniti vitez Henrik, ki mu je poma-gala pobožna žena Gutta: Red in sveta strogost je vladala v družini, na zunaj se je hiša izkazovala po bogatih milo-darih, ki so jih bili deležni dannadan reveži, siromaki in bolniki. Notburga je bila takorekoč biser v hiši. Njene od-lične vrline so bile: ponižnost, nedolž-nost in usmiljena ljubezen.

Drugače je bilo, ko so odmrli prvi gospodarji v hiši ter je kot dedič na-stopil sin Henrik. Nesreča je bila zlasti v tem, ko si je vzel za ženo zelo hu-dobno in skopo gospodično, z imenom Otilija.

Notburga ni smela revežem dati nič več ne kruha, ne ostankov jedi, marveč je morala vse znesti prešičem v hlev, »sodrgce« — tako je imenovala mlada gospa reveže —, pa odslej Not-burga ni smela več v grad vabiti. Sveta dekla je bila poslušna ter je ubogala; nosila je pa jed, ki si jo je sebi pritr-gala, revežem v dolino. Pa tudi to so ji prepovedali; a Notburga je izkazo-vala dela usmiljenja do bližnjega na tihem, ker tega ji ni mogel nihče pre-povedati. Nekoč jo zaloti mladi vitez, ko je ravno hitela v dolino s polnim predpasnikom. Takoj zarohni nad njo, češ, kaj pa zopet nosi v predpasniku. Pokaže; a glej čudo! Namesto jedi, je videl samo oblanice. V vrčku, iz kate-rega je vitez pokusil, je bila pa grenka brozga. Vitez seveda ni vrjel, da bi se bil zgodil čudež, marveč je menil, da se Notburga iz njega le norčuje, zato je morala iz službe.

Notburga je šla sedaj proti vasi Eben. Sprejela je službo dekle pri ne-kem ondrotnem kmetu; izgovorila si je pa, da hoče biti ob nedeljah in prazni-kih ter vsak dan po večernem zvonje-

nju prosta, da bo mogla opravljati tudi svoje pobožnosti.

Viteza Henrika je zadela pozneje huda vojna nesreča; smatral jo je za kazen božjo, ker je tako kruto ravnal z Notburgo. Prosil jo je odpuščenja, ter sprejel zopet v službo. Z njo se je povrnila v hišo prejšnja sreča in blagoslov.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obre-stuje po 4 1/2 % brez kaknega odbitka.

Kradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

To in ono.

Vojne vraže. Med vsemi narodi, ki se danes vojskujejo, se najdejo stvari, ki nimajo druge podlage kot prazno vero. Vodja Treptowske zvezdarne pri Berlinu je napravil celo razstavo takih predmetov, ki so mu jih poslali vojaki iz raznih krajev sedanje svetovne vojske. Tu se nahajajo kamenčki v obliki srca, ki predočujejo okamenelo predsvetovno morsko zvezdo; na kamenčkih je neka risba v podobi kri-ža. Te »svetinje« nosijo pri sebi v usnjatih torbicah nekateri brandenburški vojaki. — Pri bolgarskih vojakih so našli tuintam neko vrsto denarja; vшит je v usnjato shrambico, ki ima podobo srca. Pri dru-gih Bolgarjih so našli 4 metre dolg platnen pas, ki ima na širjavo 10 cm; popisan je ves z neznanimi orientalskimi pismenka-mi. — Neki nemški vojak je poslal 5 puš-panovih listkov, ki jih je dobil v neki bel-gijski družini, češ, da bo obvarovan ne-sreče v vojski. — Veliko takih vražarskih znakov imajo tudi Rusi. — Turki nosijo pri sebi v obleko zašite novce, trakove z molitvami itd. Največ je pa najti raznih lističev, varnostnih pisem z raznimi črka-mi in z zagotovili, da, kdor to pri sebi no-si, ne bo padel, se ga ne bo krogla prijela itd. — Vse to so seveda prazne čenče. — Vojak, ki se zaupa Bogu, Mariji in angelu varihu, ki se izroči s kesanjem v srcu božji previdnosti, ima pri sebi najboljšo varstvo.

V boju. Korporal frajtarju, ki prav gr-do preklinja: »Zakaj tako grdo kolneš, pro-kleti tepec?« — Frajtar: »Pripravljam se za podčastniško skušnjo!«

Pri vojaki. Častnik: »Kaj je raport?« — Janez: »To, če me gospod lajtnant vpraša, kaj da sem videl in nato reče, da tako peklensko zabitega buteljna še ni vi-del, odkar je na sveti.«

Na straži.

Na skali v Tirolah
vojak star sloni;
na dom je zamišljen
kaj tam se godi.

Ima ženo, otroke;
o njih nič ne ve,
ker pismo pritajno
mu malo pove:

če žena je zvesta,
otroci živi?
Vse mu je prikrito;
zato ga skrbi.

Ne manjka se danes
nezvestih ljudi.
Se žena se morda
nesrečno zgubi.

Pa to so izjeme —
povsod se dobe —;
to ga potolaži,
pomiri srce.

Slovenske ženiče
so dobre, zveste;
spoštujejo zakon
in svoje može.

So reve trpeče
in polne skrbi;
a vendar imajo
moža pred očmi.

Ko sta si podala
v slovo še roko,
je ženka imela
vse solzno oko.

Moža zdaj še vedno
ima pred očmi.
Naj bo karkol hoče:
prisego drži.

Ko s strašnega boja
bo prišel domov,
ne bo se ga bala;
objela ga bo.

Jožef Žgur,
iz bolnišnice na Slaném
na Češkem.

Vprašanja in odgovori.

Dolenjka — pošni pečat Samobor. Vaše pritožbe so morda deloma resnične, a cen ne določajo ne poslanci, ne uredništvo, ne deželni odbor; torej se niste obrnili na pravi naslov. Izročili smo pa Vaše pismo nekemu g. poslancu.

K. A. — Litija. Dopusti se vojakom vedno dovoljujejo; veliko jih je bilo zaradi poljskih del po 10 ali 14 dni prostih. Nekateri so pa na takih postojankah, ali pa prosijo za dopust uprav ob času sovražnikovega pritiska, ko na dopust niti misliti ni. — Prošnjo spišajo domači, jo potrdi županstvo ter se pošlje vojaku, da jo predloži kar pri raportu.

J. G. — Gladbek. V Kanado pišite tako, da tisto pismo, ki je namenjeno bratu, denete z naslovom v drugo večjo kuverto. To poslednjo pa naslovite na »Hauptpostamt Bern — Schweiz«.

M. K. — Preserje. Denar na Laško pošljajo nekateri potom Švice, drugi potom

»Rdečega križa«. Podrobnosti Vam povedo na pošti. Preberite tudi predstoječi odgovor.

F. P. — Vojska p. 65: Za mater, sestro in otroka Vam bodo že priznali podporo; težko pa za posebno oskrbnico. Postava pač privoli vzdrževalnico svojcem onih malih kmetov, ki si morajo, da si zagotovo živijo, po odhodu gospodarja najeti proti plačilu tujo delavsko moč, da pomaga obdelovati polje, oziroma izvrševati obrt. — Prosi pa vsakdo lahko.

M. M. — Podgora: Milni kamen se dobi po vseh večjih drogerijah v mestih.

Listnica uredništva. J. L. in J. D. v Strahinju pri Kranju: Vse pritožbe glede živine se morajo nasloviti na deželno komisijo za ureditev prometa z živino, ki posluje pri c. kr. deželni vladi in ki vsak njej naznanjeni slučaj tudi takoj preišče.

Dobre knjige.

Spolna nevarnost. Spisal dr. Fr. Derganc. Cena izvodu 10 vin., 100 izvodov in več po 8 vin. Založila Katol. bukvarna v Ljubljani. Knjiga je pisana za oba spola, in ima namen odrasle poučiti, kako grozni nevarnosti se izpostavlja tudi v telesnem oziru oni, ki lahkomišljeno prelamljajo 6. božjo zapoved.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 6. septembra: 82, 4, 69, 85, 43.
Dunaj, 9. septembra: 23, 27, 33, 80, 73.

SKRIVALNICA.

Kdo je tisti, ki ga išče mož s palico, in kje je?

Ne prezrite današnjega oglasa „Srečkovnega zastopstva“!

Z žalostnim srcem naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znancom, da je Vsemogočni danes zvečer ob 8. uri nenadoma k sebi poklical našo ljubljeno, 69 let staro mater, oziroma sestro

Marljo Kosiša roj. Kristanec

Pogreb bo dne 6. septembra ob 9. uri dopoldne v Predosljih.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi v Predosljih.

Drago pokojnico priporočamo v pobožen spomin.

Illovec pri Predosljih, 4. sept. 1916.

Janek Kosiša, sin. Jožef Kristanec, brat.
Marlja Žirovnik roj. Kosiša, hči.
Helena Gros roj. Kristanec, sestra.

Vsak lišaj

vseh vrst, suh ali moker, luskin, lišaj na glavi in bradi, izpuščaji na koži, srbečica se odstrani zanesljivo v najkrajšem času z mojim tisočkrat preizkušenim sredstvom. Tekoče za mazanje. Cena s poštnino vred le K 4-20 za izvirno steklenico. Pristno le pri **zavodu SANAS, Dunaj VII, Lerchenfelderstr. 125.**

Kuverte s firmo, pisma, račune itd.

Izvršuje natančno po naročilu **Katoliška tiskarna v Ljubljani.**

Avtomatična past

za podgane K 5-20, zamaši K 4-20, lovi brez nadzorstva do 40 živali v eni noči, ne zapuste nikake sledi in se same zopet nastavijo. Past za ščurke »Rapid« vjame na tisoče ščurkov v eni noči, po K 3-70. Povsod najboljši uspehi. Mnogo zahvalnic. Pošilja se po povzetju ali proti predplačilu. Poština 60 v. Izvozna trrdka **Tintner, Dunaj III., Neuliggasse. 26/8** 2112

Zelo dobro VINO,
kislo vodo „SILVA“-vrelec in **SADJEVEC**

razpošilja **A. Oset**, posestnik in lastnik slatine, **Guštanj, Koroško.** 2033

Bližajo se veliki dnevi sreče!

V času do 1. febr. 1917 izžrebani bodo glavni dobitki sledečih zbornih srečk:

Novih srečk Avstrijskega rdečega križa	300.000	in	500.000	kron
Turških srečk	200.000	in	400.000	in 200.000 frank.
3/10 zemljiških srečk iz l. 1880	90.000	in	90.000	kron
3/10 zemljiških srečk iz l. 1889	60.000	in	100.000	kron

17 žrebanj vsako leto! Svota glavnih dobitkov l. 1917:

3.230.000 kron oziroma frankov.

Mesečni obrok samo K 7-— oziroma K 3-75.

Te srečke imajo trajno denarno vrednost in je izguba denarja kakor pri loterijah v slučaju neizžrebanja izključena! — Zahtevajte brezplačno pojasnilo in igralni načrt, hitite z naročilom!

Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

Kupujem orehove češnjave hruševe javorjeve jesenove hlode

po najvišjih cenah. Ponudbe: HUGON
KRALJ, Ljubljana, Wolfova ulica št. 6.
2006

Suhe gobe,

trno in rdečo deteljo, kumno, janež, repno,
korenjevo, razna travna in druga domača se-
mena, prazne vreče kakortudi vse vrste dežel-
nih pridelkov kupuje SEVER & Urbanič Ljub-
ljana, Wolfova ulica 12. 1895

Mlinarja zanesljivo do- brega in trez- nega sprejme

po dogovoru FRANC ŠKRABAR, Viš-
nja gora. 1885

Prporočamo cenjenemu ob-
činstvu edino domačo tvrdko

IGN. VOK
špecialna trgovina šil-
valnih strojev in koles
Ljubljana, Sodna ul. 6,
katera ima po ugodnih cenah
in obrokih od strokovnjakov
priznane najboljše šivalne st-
roje v Evropi in to so „PFAFF“
v veliki izbiri in zalogi.

10 letna pisarna garancija!
Ponk v vreniu vsak čas brezplačno. Prilni posredovalci se iščejo.

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom
sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. 4³/₄ % ljanje denarja na razpolago brez-
Zunanjim vlagateljem so za pošl- plačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7¹/₂, 15 ali 22¹/₂ let, pa tudi izven
odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska
posojila proti zaznambl na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu.
Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta
1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6,788.340 K.

Načelstvo:

Predsednik: Andrej Kalan, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

II. podpredsednik:

B. Remec, ravnatelj slov. trg. šole v Ljubljani;

Karol Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Ivan Dolenc, o. kr. profesor v Ljubljani; Zaje Albin, o. kr. rad. oficijal v Ljubljani; Anton Kralj, taj-
nik Zadrugne zveze v Ljubljani; dr. Merhar Alojz, gimn. profesor v Ljubljani; dr. Jakob Mohorič, odvet-
niški kandidat v Ljubljani; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani;
Anton Sušnik, o. kr. g. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Učeničnik,
prot. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, o. kr. gimn. prot. v Ljubljani; Ignacij Zaplotnik, katehet v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Kržič, o. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Čadež, katehet v Lju-
bljani; K. Gruber, o. kr. sin. rad. oficijal v Ljubljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; Avgustin Zaje, o. kr.
rad. revident in posestnik v Ljubljani.

Krompir, peso, korenje, repo,
pleve in želod

kupuje

Prva kranjska svinjerejska družba
Ljubljana, Dunajska cesta št. 29.

Krompir =

droben za krmljenje kupuje

L. kranjska svinjerejska družba v Ljubljani,
Dunajska cesta 29.

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je
mojstrsko delo urarske umetnosti

Razpošilja se po povzetju zamenjam!
Neugajajoče

Velika izbira ur, verižic,
prstanov, lepoticja, daril
itd. v velikem

krasnem ceniku,

katerega zahtevajte za-
stoj in poštne prosto.

Zlato uro zastoj!

Natančneje v krasnem ce-
niku, ki se pošlje zastoj
in poštne prosto.

Tako sodijo vse stranke: Gisoč takih
pisem Vam lahko pokažem.

Po letih še ni popravila potrebna.

Moji znanci so zelo iznenadeni, da ona ko-
vinasta ura, katero sem pri Vas kupil K 4-10,
še ni bila popravljena in gre vedno dobro.
Pošljite mi sedaj ravno tako za mojega ne-
čaka. Vsoto K 4-10 pošljem istočasno po
poštni nakaznici na Vas.

Vas najlepše pozdravljam
Skaričev pri Krapini. Franc Mlinarič, pos.

Vse ure so natančno preizkušene!

Lastna znamka „IKO“ svetovnoznana.

Svetovna razpošiljalnica

Lastna protokolirana tovarna ur v Svici.

H. SUTTNER samo v LJUBLJANI št. 1.

Nobene podružnice.

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.

Gospodarska Zveza v Ljubljani

ima v zalogi sledeča krmila:

Orehove tropine (cele) v ploščah po K 84— za 100 kg brez vreč.

Rapsove tropine v ploščah po 76 K brez vreč a 100 kg.

Koruzna storžna melasa a 37— za 100 kg z vrečo vred.

Koruzne tropine v ploščah a 50— za 100 kg brez vreč.

Olupke sladkorne pese in vrečah po 50 kg a K 53— za 100 kg brez vreč.

Sladkorno krvno klatjo po 51-60 K za 100 kg z vrečama vred.

Poljedelci! Naročajte pri Gospodarski zvezi semena, ječmen, domačo in nemško deteljo, graščico in semensko koruzo za zeleno krmo.

Kmetovalci! Preskrbite si od Gospodarske zveze kajnita, kalijevo sol, 8% kalijev, 19—20% mineralni in kostni superfosfat, mešana gnojila, zlasti 14% žlindro, ki se dobiva v papirnatih vrečah po 50 kg za K 10— a 100 kg z vrečo vred. Naročniki naj dostavljajo lastne vreče franko naš naslov, sicer se naročila ne bodo mogla izvršiti, kar železnica v papirnatih vrečah blaga ne sprejema. Dobi se tudi v platnenih vrečah po 1320 K a 100 kg z vrečo vred.

Odslej prednja knjižico „Živnorejci in vojna“ Katoliška Bukvarna.

Gospodarska zveza pa **nakupuje** tudi po najugodnejših cenah koruzne storže, ajdove, prosene in druge pleva.

Poljedelske stroje, motorje, mlitnice itd. naročajte le pri Gospodarski Zvezi.

Vojna zapestna ura

natančno regul. in red. Nikiel ali jeklo K 12— 14— 20— z radij. svetiln. kazal. K 16— 20— 24— v srebr. okr. K 18— 24— 28— z rad. svet. kaz. K 20— 30— srebr. zap. uranoklast. K 20— 30— 40— 14 k. zlata zapestna ura na elast. K 100—, 120—, 140—, štetno pismeno jamstvo. Pošilja po povzetju. Nihak riziko! Zamena dovoljena ali denar nazaj.

Prva tovarna ur JAN KONRAD

e. in kr. dvorni založnik Brnx 84, 1535 (Česko)
Na željo se vsakomur zastoj pošlje moj glavni cenik,

Jaz Ana Csillag

s svojimi 185 cm dolgimi orjaškimi Lorelejskimi lasmi, ki sem jih dobila po 14 mesečni rabi pomade, ki sem jo iznesla sama. To je edino sredstvo proti izpadanju las, za njih rasti in nevanje, za očitne lasišča, pr. moških krenko nospetne rast brade, in že po kratki dobi čisto lasem in bradi naravni blešč in polnost, in jih varuje pred prezgodnjim osivenjem do najvišje starosti.

Lonček po 4, 6 in 10 kron.

Po pošti se pošilja vsak dan povsem sveža s poštnim povzetjem ali denar naprej iz tvornice, kamor je naslavljati vsa naročila.

Ana Csillag, Dunaj I, Kohlmarkt 11.

Razširjajte „DOMOLJUBA“!

500K
Vam plačam ako Vaših kurjih oces, bradavice in trde kože tekom 3 dni s korenino brez bolečin ne odpravi **RIA-BALSAM**.
Cena lončka z jamstvenim pismom K 1'50, 3 lončki K 4'—, 6 lončkov K 5'50.
Potenje nog in rok odpravi ita prašek. Cena K 1'50, 3 skatije K 3'50.
Kemeny Kaschau (Kassa) L., poštni predal 10819 Ogrsko.
100.000 zahvalnic.

Kava

50% ceneje!

Ameriška štedilna kava, lepo dišuća, izdatna in zdravljiva. 5 kg vreča za poskušnjo s potrebnim slovom korjem vred le K 26—. Po povzetju pošilja A. Schapira izvoz kave.

GALANTA 473,

Ogrsko.

Naročajte, Slovenca!

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani.

n. a. dež. življ. in rentne, nezd. in jamst. zavarovalnica

sprejema zavarovanja na doživetje in smrt, otroških dot. rentna in ljudska, neugodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov. že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1914 K 173.480.838—

Stanje gar. londov koncem 1914 K 48.732.022-76

V letu 1914 se je izplačalo zavarovancem na dividendah čistega dobička K 432.232-60

Kder namerava skleniti življenjske zavarovanje veljavna škrti za voljno zavarovanje, naj se v izdatno letno obse da gori inotvorne podružnice.

Prospekti zastoj in poštnine prosto.

Sposobni zas'opnik se sprejme po najugodnejšim pogoji.

Marije Terezije cesta 12.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta štev. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

Vloge v „Ljudski posojilnici“ so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 1/2 %

Rezervni zakladi znašajo okroglo kron 800.000—. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1915 23 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 50 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najbolje.

